

Ny lov om vassdrag og grunnvann

Summarisk gjennomgang av lovforslaget i lys av Oslo kommune, Vann- og avløps-etaten (VAV) sin virksomhet

Av advokat Guttorm Jakobsen

Advokat Guttorm Jakobsen er juridisk rådgiver i Oslo Vann- og avløpsstat

Bygget på innlegg på seminar 21. april 1999

I. Innledning

Olje- og energidepartementet la den 19. mars 1999 fram forslag til ny lov om vassdrag- og grunnvann, heretter kalt vannressursloven. (Ot.prp nr. 39 for 1998-99). Den nye loven vil avløse vassdragsloven av 1940.

II. Konesjonsplikten og forholdet til bestående tiltak i vassdrag

Gjeldende regelverk fremgår av Vassdragsloven §§ 104 og 105. Det fremgår av vassdragsloven § 104 nr. 2 at uten tillatelse av Kongen må det ikke iverksettes noe vassdragstiltak som kan ventes å medføre skade eller ulempe av noen betydning for allmenne interesser. Det som her er fastsatt skal også gjelde ved ombygning, påbygging eller endring av eldre anlegg.

Selv om alle slags vassdragstiltak omfattes av konesjonsplikten, har bestemmelsen vesentlig vært benyttet i

forbindelse med kraftutbygging. Vannforsyningsanlegg har tidligere i liten utstrekning blitt vurdert i forhold til disse bestemmelsene, men det har vært fastsatt vilkår med krav til tiltaket i forbindelse med ekspropriasjonstillatelser etter V. § 17.

I løpet av de siste 10 årene har utviklingen gått i retning av å praktisere konesjonsbestemmelsene mer aktivt i forhold til enkelte tiltak. NVE har utarbeidet retningslinjer for praktiseringen av vassdragslovens konesjonsordning når det gjelder andre vassdragstiltak enn kraftutbygging. Det presiseres her at V §§ 104 og 105 omfatter alle slags vassdragstiltak uavhengig av formålet. Retningslinjene behandler spesielt akvakulturanlegg, stengning av vassdrag, jordvanningsanlegg, vannforsyningsanlegg, opprusting og ombygging av kraftverk, bygging i eller over vassdrag, grusuttak fra vassdrag, flom og erosjonssikring m.v. De inneholder også en mer detaljert gjennomgåelse av saksbehandlingen for de mest aktuelle sakstypene. (prop. s.98)

Hva gjelder VAVs rettigheter til å regulere vannføringen i Maridalsvassdraget er denne i det alt vesentlige basert på kommunens oppkjøp av Akerselvens brukseierforenings rettigheter i henhold til den tidligere inngåtte Baronkontrakt med baron Harald Wedel Jarlsberg i 1876. Som kompensasjon for manøvreringsretten og disposisjonsretten til vannet ble det betalt en betydelig erstatning fra Brukseierforeningen til Baronien i 1876. Dertil måtte den påta seg å fløte trevirke for skogeieren. Ved kommunens overtagelse av rettighetene i 1954 ble det betalt en betydelig erstatning til brukseierne for det tap de led i form av tapt kraftproduksjon ved den reduserte vannføringen i Akerselven. Brukene fikk også rett til erstatningskraft fra Oslo Lysverker.

De reguleringer med stadig minkende vannføring i Akerselva, som var blitt gjennomført gradvis gjennom avtaler med Akerselvens brukseierforening den 24.mars 1885 og 12.oktober 1899, men som først fikk endelig avtaleforankring i 1954, har følgelig aldri vært konsesjonsbehandlet etter vassdragsloven av 1940. Derimot har det blitt gitt tillatelse i medhold av forskjellige kongelige resolusjoner i tidsrommet 1899 til 1940 iht. den gamle vassdragslov av 1887.

Hva gjelder de senere foretatte rehabiliteringer av dammene ved Maridalsvannet, og Bjørnsjøen har disse funnet sted i full forståelse og etter tillatelse fra NVE.

Konsesjonspliktens omfang foreslås nå inntatt i ny § 8. Hovedregelen i § 8 om når et vassdragstiltak er konsesjons

pliktig, blir supplert av andre bestemmelser i lovutkastet som i avgrensede sammenhenger angir konsesjonspliktens omfang mer presist, jf § 15. Konsesjonsplikten kan også avgrenses etter mer presise kriterier i forskrift etter § 18. Noen bestemmelser kan angi at det foreligger konsesjonsplikt, andre at konsesjonsplikt ikke foreligger, og andre igjen kan la en ordning med meldeplikt, kombinert med en adgang for vassdragsmyndighetene til å kreve konsesjonsbehandling.

Hovedregelen om konsesjonsplikt er fastsatt i § 8,1.ledd. Konsesjonsplikten er knyttet til hvorvidt tiltaket kan være til *nevneverdig skade eller ulempe* for allmenne interesser. Det er ikke bare virkninger i vassdraget som kan utløse konsesjonsplikten, men også virkninger i sjøen. Det utløses ikke konsesjonsplikt for tiltak som bare berører private interesser, men hensynet til private interesser skal likevel vurderes under en konsesjonsbehandling, jf § 25.

Konsesjonsplikten etter § 8 tar sikte på nye tiltak. Om det kreves konsesjon etter § 8 for eksisterende tiltak og anlegg, må bedømmes etter reglene i § 66 annet og tredje ledd, jf. proposisjonens kap. 22.

Endringer i igangværende tiltak og bestående anlegg faller inn under § 8 på vanlig måte. Et særskilt spørsmål knytter seg til tiltak som tidligere kunne foretas med hjemmel i V. § 104 nr. 4, dvs midlertidige bygningsarbeider i tilknytning til eksisterende virksomhet i vassdraget, f.eks revisjon av luker eller opprenskningsarbeider. Slike reparasjons/opprenskningstiltak vil normalt

være vassdragstiltak fordi de medfører endringer i vannføringen eller gir andre virkninger i vassdraget. Saksbehandlingen kan her gjøres forholdsvis enkel, tilpasset tiltakets størrelse og virkninger. Det kan med hjemmel i § 64 fastsettes at NVE skal være konsesjonsmyndighet i disse sakstypene. Se s. 328 i Ot. prp. Det er å håpe at NVE vil behandle denne type søknader i tråd med departementets forutsetninger på en rasjonell og effektiv måte, slik at saksbehandlingen ikke unødvendig hindrer slike nødvendige tiltak fra å bli gjennomført innen rimelig tid.

Konsesjon må foreligge før det startes opp anleggsarbeider i vassdraget, uansett om de i seg selv eller først etter fullføring vil ha slike skadevirkninger. Forberedene arbeider utenfor vassdraget utløser derimot ikke konsesjonsplikt. Loven stiller ikke opp krav om forhåndsmelding under planlegging av vassdragstiltak som nå gjelder for tiltak som faller inn under reglene om konsekvensutredninger, jf Plan- og bygningsloven § 33-2 med forskrifter av 13. desember 1996.

Den nye § 8, annet ledd gir vassdragsmyndighetene adgang til å innkalle til konsesjonsbehandling *tiltak utenfor vassdraget*. Forutsetningen for en slik innkalling er at tiltaket kan ha påtagelige virkninger for et vassdrag. Dette er et vesentlig strengere kriterium enn det som er oppstilt i første ledd. Enkeltvedtak om innkalling til konsesjonsbehandling kan påklages etter forvaltningsloven § 28, mens en unnlatelse av å foreta en innkalling etter

annet ledd ikke blir regnet som noe vedtak som kan påklages.

For tiltak som må iverksettes straks for å hindre vesentlig skade bestemmer § 8,3. ledd at tiltakshaver fritas fra konsesjonsplikten. I stedet må det gis melding så snart som mulig til vassdragsmyndigheten, som etter annet punktum om nødvendig kan gi pålegg om hvordan tiltaket skal utføres og om supplerende tiltak, herunder om retting. Et slikt pålegg er enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

Blir et tiltak iverksatt uten nødvendig konsesjon, innebærer det en straffbar overtredelse av loven, jfr. § 63 første ledd, bokstav a. Med hjemmel i § 59 kan vassdragsmyndigheten og andre med rettslig interesse i det kreve tiltaket stanset og tilstanden i vassdraget gjenopprettet. Hvis vassdragsmyndighetenes pålegg om dette ikke blir etterkommet, kan den anvende tvangsmulkt etter § 60 eller foreta direkte iverksetting etter § 61. Manglende etterlevelse av pålegget er i tillegg et selvstendig straffbart forhold, jf § 63 første ledd bokstav c.

Av ovenstående grunn kan det være av stor betydning å få brakt på det rene på forhånd hvorvidt et aktuelt tiltak i vassdrag vil utløse konsesjonsplikt eller ikke.

Med hensyn til adgangen til å få en forhåndsuttalelse fra konsesjonsmyndigheten på hvorvidt det er nødvendig i det enkelte tilfelle å søke konsesjon, foreligger det ikke noen hjemmel for dette etter nåværende vassdragslov. Det har imidlertid utviklet seg en praksis med administrativ forhånds-

vurdering av om konsesjon er nødvendig uten at dette har hjemmel i loven. Slike forhåndsuttalelser er ikke bindende for konsesjonsmyndighetene, men rent faktisk har de stor betydning. Uttalelsene er heller ikke bindende i forhold til et skjønn etter V § 112 nr. 2.

På bakgrunn av den ulovfestede praksis som har utviklet seg, ser Vassdragsutvalget et behov for at det lovfestes en adgang til å avgj administrative forhåndsuttalelser om den nedre grensen for konsesjonsplikten etter vannressursloven. Departementet slutter seg til Vassdragsutvalgets syn.

En slik hjemmel er nå foreslått tatt inn i loven i § 18 (Særskilt avgjørelse om konsesjonsplikt). Her kan vassdragsmyndigheten ved forskrift eller ved enkeltvedtak fastsette om et vassdragstiltak trenger konsesjon etter § 8 eller gi forskrift om at visse vassdrags tiltak skal meldes til vassdragsmyndighetene. Vassdragsmyndigheten skal treffe enkeltvedtak etter første punktum dersom tiltakshaveren, berørt fagmyndighet, eller andre med rettslig interesse begjærer det, og kan forby iverksetting før avgjørelsen er truffet.

En slik meldeplikt som omhandlet overfor skal i følge departementets merknader fungere slik at vassdragsmyndigheten innen en fastsatt frist etter mottagelsen av meldingen - for eksempel innen en måned - kan bestemme at tiltaket skal konsesjonsbehandles. VAV ser det som en klar fordel at det nå gjennom regelverket er blitt formalisert en slik adgang, men gjør samtidig oppmerksom på at dersom den skal fungere som tilsiktet, må saksbe-

handlingstiden hos NVE ikke bli for lang før de kan gi et svar.

Som enkeltvedtak kan avgjørelse om konsesjonsplikten påklages til overordnet vassdragsmyndighet.

Hva gjelder forholdet til eldre tiltak bestemmer ny § 66, 1. ledd at alle lovens bestemmelser også skal gjelde for eldre vassdragstiltak. Fra denne hovedregelen oppstiller annet til fjerde ledd forskjellige unntak.

Etter annet ledd vil en konsesjon som er gitt etter vassdragsloven §§ 104-105 bli betraktet som en konsesjon gitt etter den nye loven. Dette innebærer at tiltakshavere med konsesjon ikke trenger å søke om ny konsesjon. Likevel kan de omgjøres.

Etter tredje ledd kan vassdragstiltak som var igangsatt før loven trådte i kraft, og som ikke trengte tillatelse etter vassdragsloven av 1940 eller som var igangsatt før 1940, fortsette inntil videre uten at det er nødvendig å søke konsesjon. Men etter annet punktum gis vassdragsmyndighetene adgang til å kreve konsesjonsbehandling for slike tiltak i særlige tilfelle. Det vil kun være aktuelt å kreve konsesjonsbehandling når det foreligger sterke miljømessige hensyn. Det må her foretas en konkret vurdering og konsesjonsbehandling kan bare pålegges ved enkeltvedtak.

Ved selve konsesjonsbehandlingen har vassdragsmyndighetene adgang til å nekte konsesjon slik at tiltaket må stanses. At det er tale om en etablert virksomhet kan etter omstendighetene være et moment av betydning. I praksis vil derfor slik konsesjonsbehandling

vanligvis resultere i at det gis konsesjon med fastsetting av vilkår.

Det foreslås innført en ny regel i § 10 om vannuttak og minstevannføring. Bestemmelsen fastslår at, ved uttak og bortledning av vann som endrer vannføringen i elver og bekker med årsikker vannføring, må minst den alminnelige lavvannføring være tilbake. I konsesjon til uttak, bortledning eller oppdemming skal fastsetting av vilkår om minstevannføring i elver og bekker avgjøres etter en konkret vurdering. Ved avgjørelsen skal det blant annet legges vekt på å sikre vannspeil, vassdragets betydning for plante- og dyreliv, vannkvalitet og grunnvannsforekomster.

I merknadene til § 10 fremgår at bestemmelsen må forstås som et forbud mot uttak utover alminnelig lavvannføring med mindre man får tillatelse til det i medhold av annet eller tredje ledd.

I vassdrag hvor virkningene har liten eller ingen betydning sammenlignet med fordelene, kan kravene settes lavere eller frafalles helt. Dette kan f.eks være aktuelt i forbindelse med uttak av drikkevann.

Bestemmelsens tredje ledd åpner for at vassdragsmyndighetene kan gi tillatelse til at minstevannføringskravet etter første eller annet ledd kan fravikes for en kortere periode og dette er uten miljømessige konsekvenser.

Bestemmelsen i § 66,4.ledd bestemmer i hvilken utstrekning § 10 om minstevannføring skal gjelde for eldre vassdragstiltak. Etter første punktum kan tiltakshaveren fortsette inntil videre å ta ut vann eller på annen måte påvirke den alminnelige lavvannføring, men

bare i det omfang vedkommende har gjort før. Med "har gjort bruk av" må forstås så vel "faktisk bruk" som "tillatelse til bruk". Dersom tiltaket innkalles til konsesjonsbehandling etter tredje ledd, følger det imidlertid av fjerde ledd annet punktum at § 10 gjelder på vanlig måte.

I Akerselva har VAV til nå forholdt seg til de krav til minstevannføring på 1500 l/sek som fremkommer av ovennevnte avtalekompleks med brukseierforeningen i forbindelse med kommunens overtagelse av rettighetene i 1954. I forlengelsen av dette har VAV i samarbeid med berørte interesseorganisasjoner, fylkesmenn og kommuner utarbeidet et manøvreringsreglement som er godkjent for en periode på 5 år av Fylkesmannen i Oslo og Akershus den 25.juni 1995. Manøvreringsreglementet er også tatt til etterretning av NVE. I tillegg til å inneholde regler om minstevannføringen i Akerselva er det i dette reglementet også inntatt bestemmelser om magasinrestriksjoner i vannene oppstrøms Maridalsvannet, særlig av hensyn til friluftinteressene. Videre inneholder reglementet bestemmelser om flomdempningstiltak i en del vann om høsten.

I forbindelse med vannkrisen i Oslo i 1995/1996 ble det fra VAVs side anmodet fylkesmannen om å få anledning til å gå under den tidligere avtalte grense for minstevannføring i Akerselva. Dette ble da også innvilget. Samtlige rettighetshavere etter kontrakten med Brukseierforeningen langs elva ble også spurt og samtykket til dette.

Det gir i et tilfelle som Akerselva ikke

mening å snakke om vassdragets alminnelige lavvannføring, da elva har vært regulert og brukt til ulike formål i over hundre år. Med den behandling som ovenfor nevnte manøvreringsreglement har vært undergitt, er det i praksis, om ikke formelt, en slags konsesjonsbehandling som har funnet sted, ved at berørte interesseorganisasjoner og offentlige myndigheter har fått anledning til å påvirke utformingen av bestemmelsene. Det skulle derfor i tilfelle Akerselva ikke være behov for vassdragsmyndighetene til å kreve reguleringen av Akerselva konsesjonsbehandlet for å fastsette ytterligere krav til vannføringen i elva.

Jeg synes det er uheldig at § 10,3.ledd bare gir vassdragsmyndighetene anledning til å fravike eventuelle konsesjonsvilkår etter § 10,1 og 2.ledd for en kortere periode kun der dette ikke vil kunne medføre miljømessige konsekvenser. I tilfelle av tørke vil det for vannverk kunne være behov for å gå under minstevannføringsgrenser, enten disse er fastsatt gjennom en tidligere konsesjon eller er basert på langvarig praksis og/eller avtalegrunnlag med berørte grunneiere og interesseorganisasjoner.

Det vil i slike tilfelle ofte være hovedregelen at det vil ha miljømessige konsekvenser å redusere minstevannføringen, for eksempel i forhold til bunndyrbestanden i elva som kan virke inn på fiskebestanden. Ofte vil det også være slik at når vannføringen minsker vil livet i elva være mer utsatt for øvrige forurensningskilder til elva som ved ordinær vannføring blir uttynnet i tilstrekkelig grad til å hindre skade.

Eventuelle miljømessige konsekvenser vil derfor ofte skyldes et slikt samvirke av årsaker.

Når departementet samtidig i sitt forslag har veket tilbake for å gi drikkevannsforsyningen generelt forrang fremfor andre interesser i en slik situasjon, jf lovutkastets § 15 der kun vann til fast husholdning og husdyr er prioritert, vil det kunne oppstå en kinzig situasjon for både vannverkseier, vassdragsmyndighet og ikke minst befolkningen i kommunen som i verste fall kan oppleve at vannet uteblir i kranene. Det er min oppfatning at det vil være vanskelig å få aksept for at hensynet til for eksempel villaksbestanden/bunndyrfaunaen i Akerselva er viktigere i en gitt periode enn Oslos befolknings behov for å få drikkevann tilgjengelig i kranene. Her foreligger etter min oppfatning en klar svakhet med forslaget.

III. Særlig om sikring av drikkevannskilder.

Etter dagens regelverk kan nedbørfeltet til en drikkevannskilde beskyttes ved å påhefte servitutter som innskrenker eiere og rettighetshavere i fast eiendom for øvrig sin adgang til å foreta nærmere angitte aktiviteter innenfor nedbørfeltet. Hjemmel for slike tiltak er vassdragsloven § 18. Vern kan også gjennomføres med hjemmel i plan- og bygningsloven § 20-4 nr. 4 ved å fastsette at området er båndlagt i kommuneplanens arealdel til fordel for drikkevannsrestriksjoner og ved å vedta reguleringsplan etter plan- og bygningsloven § 25 nr. 6 der det aktuelle om-

råde reguleres til spesialområde vannforsyningskilder med nedbørfelt.

Videre gir forurensningsloven § 9 nr. 1-3 forurensningsmyndighetene hjemmel for å fastsette forskrifter om restriksjoner på aktiviteter i nedbørfeltet for en vannforsyningskilde.

Drikkevannsforskriften av 1. januar 1995 gitt blant annet med hjemmel i kommunehelsetjenesteloven gir også i § 4,2.1edd hjemmel til å forby visse aktiviteter i nedbørfeltet der det er fare for forurensning av råvannet. Det er uklart hvorvidt denne bestemmelsen gir adgang til å fastsette generelle forbudsregler, for eksempel mot bygging i nedslagsfeltet. Med hensyn til virkningen overfor allmenhetens atferd er det lagt til grunn i Ot.prp nr. 39 på s. 288 at forbud etter drikkevannsforskriften i praksis er blitt ansett for å ha direkte rettsvirkning i forhold til allmenheten.

Med hensyn til å sikre Maridalsvannet, som er Oslo kommune viktigste drikkevannskilde mot forurensning, er det i dette århundre inngått flere avtaler med grunneiere og friluftsansjonene om restriksjoner i bruken av Maridalsvannets nedbørfelt.

De viktigste er avtale mellom Kristiania kommune og statsminister Løvenskiold tinglyst den 17. november 1913 om innkjøp av gårdene Sander, Skjærven og Kirkeby samt pålegg av servitutter på Brække, Stubberud, Nes-kroken, Bakken, Brenners, Sitpå, Vestby, Vaarenhus og Nordby.

Videre er overenskomst mellom Løvenskiold og Oslo kommune av 15. desember 1950 om servitutter, veier og telefonanlegg i Nordmarka viktig

fordi grunneier Løvenskiold her samtykket i at hans eiendommer innenfor Maridalsvannets nedslagsfelt kun ble benyttet til alminnelig skogbruk med de plasser som forefant på undertegnelsestidspunktet og at disse ikke måtte utparselleres eller bortfestes til bebyggelse eller bebygges ytterligere av eierne. Det ble videre samtykket fra grunneierens side til at det, i den utstrekning vannverket til enhver tid fant nødvendig, ble satt opp oppslag om forbud mot bading og leirslagning nærmere strandlinjen eller bekk enn 50 meter.

Isamarbeid med Oslo og Omland friluftsråd, Oslomarkas fiskeriadministrasjon, bad- og friluftsområdene, helserådet og Oslo vannverk ble det den 7. desember 1951 inngått en avtale der det ble oppnådd enighet om at telting (leirslagning), bading samt fiske var forbudt i nærmere angitte vann. Reglene er senere myket opp slik at det pr. i dag kun er forbud mot ovennevnte i Maridalsvannet og nærmeste vann oppstrøms samt i elvestrekningene mellom disse.

For ordens skyld nevnes at den senere vedtatte friluftslav av 28. juni 1957 nr. 16 i § 15 gir hjemmel for kommunen med samtykke av grunneieren, til å regulere ferdseien der utfarten er stor, særlig med sikte på bl.a. å sikre helseiltak og sanitære forhold. Slike atferdsregler plikter enhver som ferdes på området å følge.

Oslo kommune har videre kjøpt opp flere gårdsbruk rundt Maridalsvannet for lettere å kunne regulere virksomheten på disse. Brukene er forpaktet

bort, men kommunen har i forpaktningkontraktene tatt inn klare bestemmelser for å beskytte mot forurensning fra virksomheten på brukene.

Med hensyn til byggevirksomhet i nedslagsfeltet har Oslo kommune ved VAV forholdt seg til de retningslinjer for behandling av byggesaker i Maridalsvannets nedslagsfelt som ble vedtatt av Oslo formannskap i møte den 21. august 1975 med hjemmel i drikkevannsforskriften av 1951 og daværende bygningslovs § 66, 2ledd. Det ble her ikke tillatt økning av antall hytter og helårsboligheter. For hytter ble det ikke tillatt med innlegging av WC og bad i hytter eller innlegging av øvrig sanitærteknisk utstyr. Etter vedtagelsen av drikkevannsforskriften den 1. januar 1995, uttalte imidlertid helse- og sosialdepartementet at retningslinjene gitt med hjemmel i forskriften av 1951 ikke hadde gyldighet utover 1996 i medhold av overgangsbestemmelsen (§ 22) i den nye drikkevannsforskriften.

Oslo kommune har etter dette behov for å vurdere et nytt grunnlag for på generelt grunnlag å kunne hindre ytterligere utbygging med dertil påfølgende utslipp i Maridalsvannets nedbørfelt.

Departementet har i forslaget til ny lov foreslått å overføre myndigheten i vassdragsloven § 18, 1. ledd til varig båndlegging og/eller ekspropriasjon av områder i nedbørfeltet til oreigningsloven av 23. oktober 1959 § 2 nr. 47. Denne bestemmelsen endres så den gir en generell ekspropriasjonsadgang til vannforsyning og avløp. Det fremgår uttrykkelig av proposisjonen på s. 373 at denne hjemmelen også kan brukes

til å pålegge rådighetsinnskrenkninger rundt vannkilden. Denne ekspropriasjonshjemmelen vil avløse V §§ 17-19, 21, 23 og delvis § 25.

Hva gjelder rådighetsinnskrenkninger i forbindelse med planlagt vannforsyning gjelder båndleggingsbestemmelsene i vannressursloven § 13 fjerde ledd. En slik rådighetsinnskrenkning kan være nødvendig for å hindre etablering av andre fysiske tiltak i vassdraget som ikke kan opprettholdes ved siden av et vannforsyningsanlegg. Rådighetsinnskrenkningen kan også være satt for å hindre forurensning av vannkilden. Slike innskrenkninger kan i utgangspunktet bare gjøres gjeldende for en tidsperiode av opp til 5 år. Det er imidlertid adgang til å forlenge båndleggingsperioden en gang for ytterligere 5 år. Det er et krav at den fremtidige vannforsyning er under planlegging. Vedtak om båndlegging etter fjerde ledd er et enkeltvedtak som kan påklages. Jf proposisjonens merknader på s. 334.

III. Nærmere om forholdet mellom vannressursloven, plan- og bygningsloven og forurensningsloven

Departementets proposisjon gir uttrykk for at en intensjon om bedre samordning med annen lovgivning. Det er foreslått at det etter loven både kan fastsettes at tiltak skal være unntatt fra konseksjonsbehandling etter vannressursloven når det behandles etter annen lovgivning, og at tiltak som behandles etter vannressursloven skal være unntatt fra

regler om behandling etter annen lov-givning. Lovforslaget avklarer i stor grad forholdet til plan- og bygningsloven ved å åpne for at tiltak tillatt i plan skal kunne unntas fra konsesjonsbehandling etter vannressursloven, og at tiltak som er behandlet etter vassdragsreguleringsloven skal kunne iverksettes uavhengig av eventuelle bindende planer etter plan- og bygningsloven.

Bestemmelsene om konsekvensutredninger (KU) i plan- og bygningsloven kapittel VII-a gjelder også for vassdragstiltak. For tiltak som faller inn under reglene om konsekvensutredninger i plan- og bygningsloven gjelder disse reglene i stedet for saksbehandlingsreglene i ny vannressurslov § 23. Dette følger av § 23 annet ledd, annet punktum. Bestemmelsene om konsekvensutredninger for større utbyggingstiltak trådte i kraft i august 1990. Regelverket ble revidert med virkning fra 1997. Revisjonen har tilpasset norsk regelverk til EUs Rådskolektiv 85/337 om miljøvurderinger av visse offentlige og private prosjekter. Det reviderte regelverket innebærer at flere tiltak vil måtte behandles etter bestemmelsene enn det som var tilfelle etter bestemmelsene av 1990.

Jeg vil bemerke at det i et drikkevann nedbørfelt vil kunne oppstå en rekke samordningsspørsmål mellom plan- og bygningsmyndighet, vannverkseier, forurensningsmyndighet, helsemyndighet og vassdragsmyndighet. Som eksempel kan nevnes at en søknad om et byggetiltak i Maridalens nedbørfelt pr. i dag formelt oversendes til plan- og bygningsetaten. Den vur-

derer tiltaket i henhold til eksisterende planer for området m.m. Saken blir så oversendt VAV som forurensningsmyndighet etter forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg fastsatt av miljøverndepartementet den 8. juli 1992.

Som et ledd i saksbehandlingen påbyr denne forskriften i § 5, at helsemyndighetene i kommunen skal koples inn for å vurdere om tillatelse skal nektes i medhold av forskrifter om utslipp av avløpsvann fastsatt ved kgl. res. av 22.februar 1980 med hjemmel i den nå opphevede sunnhetsloven. Kommunens helsemyndighet vil i praksis benytte drikkevannsforskriften av 1 januar 1995 § 4,2.ledd dersom det er aktuelt å nedlegge forbud mot et byggetiltak pga. faren for forurensning av Maridalsvannets nedbørfelt.

Som nevnt ovenfor åpnes det nå, i departementets forslag til ny § 8, 2.ledd, for at vassdragsmyndigheten, i forskrift eller i det enkelte tilfelle, kan fastsette at tiltak utenfor vassdraget som kan ha påtagelige virkninger for et vassdrag, må ha konsesjon. Et byggetiltak som nevnt vil i alle fall etter ordlyden åpenbart kunne være et slikt tiltak utenfor vassdraget (i nedbørfeltet) som kan ha påtagelige forurensningsmessige virkninger i Maridalsvassdraget.

Departementet har på s. 298 og 299 i Ot. prp. der forholdet til forurensningsloven diskuteres under pkt. 23.7 sluttet seg til de betraktninger som er gjort av utvalget om hvorledes forholdet mellom den nye vannressursloven og forurensningsloven bør fungere i fremtiden. Utvalget har kommet til at forurensning bør reguleres av forurens-

ningsloven og annen påvirkning av vannressursloven. Dette søkes oppnådd ved at forurensning holdes utenfor nøkkelbegrepet "vassdragstiltak". På tross av dette innser utvalget at det vil kunne oppstå tolkningstvil både i forhold til hva som faller inn under begrepet forurensning, og om hvilke regelsett som bør anvendes der et tiltak har forurensningsvirkninger ved siden av annen påvirkning i vassdraget.

Utvalgets redegjørelse viser at det er en flytende overgang, og at enkelte tiltak kan ha virkninger som utløser konsesjonsplikt etter begge lover. Hvis miljøpåvirkningen skjer via stoffer som finnes naturlig i vassdraget, kan det i følge utvalget lettere bli tale om å anse vannressursloven for uttømmende. I følge utvalget bør det i grensetilfelle overveies om konsesjonsbehandling etter én av lovene kan være tilstrekkelig. I de tilfelle hvor de forurensningsmessige virkninger og andre virkninger tilsier at et vassdragstiltak bør behandles etter begge lover, bør det skje både en prosessuell og en materiell samordning.

Jeg antar etter dette at det med hensyn til forurensning fra byggetiltak i nedbørfeltet, primært nå som før, er tilsett at dette skal behandles etter gjeldende forurensnings- og helseregelverk. Det er en svakhet med departementets drøftelse i kapittel 23 at ikke forholdet mellom vannressursloven og kommunehelsetjenesteloven/drikkevannsforskriften er diskutert. Dette burde i hvert fall vært tatt opp under pkt. 23.2.4 der forholdet til byggesaksbestemmelser blir drøftet eller i pkt. 23.2.2.1 der temaet er sikring av drikkevannskilder.

Avslutningsvis presiseres at utvalget ikke har foreslått endringer i eksisterende forurensningslov utover ny § 24 a, under henvisning til at forurensningsloven har et eget kapittel om avløpsledninger. Eksisterende erstatningsregler for skade fra avløpsanlegg etter vassdragsloven § 47 nr. 2 og 115 nr. 2 overføres derfor til ny § 24 a i forurensningsloven.

Grunnvannsforsyning, avfallsdeponier og forurenset grunn

**NORSK TEKNISK
BYGGEKONTROLL A/S**

RÅDGIVENDE INGENIØRER – MRIF

Et firma i Multiconsult-gruppen

Avdelingskontorer: Fredrikstad, Skien, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondheim, Tromsø

Wdm. Thranes gt. 75

Postboks 9810 Ila
0132 Oslo

Telefon 22 20 41 00
Telefax 22 20 14 89